

Piaci útmutató az
Észak-macedón Köztársaságról

MAGYAR
KERESKEDELMI
ÉS IPARKAMARA

2021

Tartalom

Tartalom	2
Alapadatok.....	3
Gazdasági helyzet	4
1. Legfontosabb indikátorok.....	4
2. A külkereskedelem fő jellemzői.....	4
3. Gazdasági helyzet	5
Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal	8
1. Politikai, államközi kapcsolatok	8
2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok	8
2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-balkáni Tagozatának szerepe a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében.....	9
Jogi, szabályozási környezet.....	10
1. Magyar export Észak-Macedóniába	10
2. Import Észak-Macedóniából	11
3. Vállalatalapítás	11
4. Egyéb.....	12
Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés.....	13
1. EXIM országhozzáértési besorolás	13
2. Helyi fejlesztési bank	13
3. Helyi befektetésösztönzési szervezetek.....	13
4. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat.....	13
5. Tenderlehetőségek	13
Praktikus információk	14
1. Nagykövetségek és konzuli hivatalok	14
2. Beutazási feltételek.....	14
3. Egészségügyi helyzet.....	15
4. Közbiztonság	15
5. Infrastruktúra, közlekedés.....	16
6. Repülőterek	16
7. Banki szolgáltatások elérhetősége	16
8. Egyéb.....	17
Kultúra.....	18
1. Üzleti etikett, tárgyalási szokások	18
2. Fontosabb ünnepek.....	18
3. Vallás, vallási szokások	18
4. Történelmi áttekintés.....	18
5. További hasznos információk	20

Alapadatok

Hivatalos név: Észak-macedón Köztársaság

Főváros	Szkopje
Államforma	köztársaság
Kormányzat	parlamentáris demokrácia, a végrehajtó hatalom élén a miniszterelnök vezette kormány áll, 5 évente választanak új köztársasági elnököt
Pénznem	macedón dénár (MKD), váltópénze a deni
Hivatalos nyelv	macedón, albán*
Beszélt nyelvek	macedón, albán, török, roma, szerb, egyéb**
Területe	25713 km ²
Lakossága	2 128 262 fő (becslés, 2021)**
Éves népességszaporulat	0,13% (becslés, 2021)**
Időeltolódás	GMT + 1 óra
Etnikai megoszlás	macedón (64,2%), albán (25,2%), török (3,9%), roma (2,7%), szerb (1,8%), egyéb (2,2%)**
Vallások	macedón ortodox (69,6%), muszlim (28,6%), egyéb keresztény (0,7%), katolikus (0,4%), egyik sem (0,5%) egyéb (0,2%) (2011-es felmérés alapján)***
Nemzeti ünnep	augusztus 2. (köztársaság ünnepe), szeptember 8. (függetlenség napja)

Forrás: * https://en.wikipedia.org/wiki/North_Macedonia

** <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/north-macedonia/>

*** https://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_North_Macedonia#cite_note-2011data-1

A Görögországgal kötött megállapodás és az alkotmánymódosítás nyomán 2019. február 12. óta Észak-Macedónia alkotmány szerinti neve Észak-macedón Köztársaság.

Forrás: <https://index.hu/kulfold/2019/02/12/macedonia-mostantol-hivatalosan-is-eszak-macedonia/>

Észak-Macedónia a közép-balkáni térség tengerpart nélküli állama, amely északnyugatról Koszovóval, északkeletről Szerbiával, keletről Bulgáriával, délről Görögországgal, nyugatról pedig Albániával határos. Az ország nyolc közigazgatási régiója a következő: Szkopje, Pelagonia, Polog, Keleti, Dél-keleti, Észak-keleti, Dél-nyugati régiók és Vardar. A közigazgatási régiók statisztikai és jogi szempontból fontosak. Az ország politikai irányítása 84 helyi önkormányzaton keresztül történik.

Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/North_Macedonia#Administrative_divisions

Gazdasági helyzet

1. Legfontosabb indikátorok

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GDP (milliárd USD)*	10,5	9,7	10,8	11,4	10,1	10,7	11,3	12,7	12,5	12,3
Egy főre jutó GDP (USD)*	5064	4698	5210	5468	4844	5133	5432	6088	6022	5888
Egy főre jutó GNI (USD)*	4810	4740	5000	5200	5110	4980	4920	5490	5840	5720
GDP növekedési üteme (% , év/év)*	2,3	-0,5	2,9	3,6	3,9	2,8	1,1	2,9	3,2	-4,5
Ipari termelés növekedési üteme (%)*	20,6	-5,0	7,6	8,6	6,2	-2,9	1,5	-2	4,3	-6,8
Infláció (fogyasztói árak, %)*	3,9	3,3	2,8	-0,3	-0,3	-0,2	1,4	1,5	0,8	1,2
Termék- és szolgáltatásexport (milliárd USD)*	4,95	4,42	4,69	5,42	4,91	5,41	6,24	7,66	7,82	7,13
HDI (Emberi Fejlettségi Index)**	0,747	0,748	0,751	0,755	0,761	0,765	0,767	0,77	0,774	
GCI (Globális Versenyképességi Index)***	57,41	57,86	57,78	59,08	60,81	61,16	-	56,62	57,33	

Forrás:

* <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>

** <http://hdr.undp.org/en/indicators/137506>, kategória: „közepes”

*** <https://countryeconomy.com/government/global-competitiveness-index/macedonia>

2. A külkereskedelem fő jellemzői

A külkereskedelem fő jellemzői

Legfontosabb exportpartnerek*	Németország (47%), Szerbia (7,88%), Bulgária (4,69%), Görögország (3,02%), Magyarország (2,97%) Belgium (2,72%), Olaszország (2,47%), Kína (2,46%), Egyesült Királyság (2,44%), Hollandia (1,91%) (2020)
Legfontosabb exporttermékek*	különböző vegyipari termékek, elektronikus berendezések, gépek-atomreaktorok-kazánok, vas-acél, ruházati termékek (nem kötött, vagy horgolt termékek), bútorok, járművek (2020)
Exportvolumen*	6,63 mrd USD (2020)
Importvolumen*	8,71 mrd USD (2020)
Legfontosabb importpartnerek*	Egyesült Királyság (15,5%), Németország (10,6%), Szerbia (7,76%), Kína (6,88%), Görögország (5,92%), Törökország (5,1%), Olaszország (4,45%), Bulgária (4,06%), Lengyelország (2,79%), USA (2,71%) (2020)
Legfontosabb importtermékek*	drágakövek-fémek-érmék, elektronikus berendezések, ásványi üzemanyag-olaj-desztillált víz, gépek-atomreaktorok-kazánok, vas-acél, kerámia, járművek (kivéve: villamos, vasút), műanyag és műanyagtermékek, szervesetlen vegyszerek, gyógyszerek (2020)

Forrás: * <https://trendeconomy.com/data/h2/Macedonia/TOTAL>

3. Gazdasági helyzet

Észak-Macedónia gazdasága Európa-centrikus, emellett a térség európai uniós politikai integrációja is folyamatban van. A jugoszláv utódállamok közül Észak-Macedónia volt gazdaságilag a legelmaradottabb 1991-ben. Ennek egyik jele volt, hogy a szolgáltató szektor a nemzeti össztermék mindösszesen 5%-ához járult hozzá. A nemzetállamosodás kezdetben erősen negatív hatással volt a gazdaságra, hiszen az egykori központi jugoszláv kormányzattól származó átutalások megszűntek, valamint a korábbi társországoiktól való önállósodással megszűnt a szabadkereskedelmi övezet is. Tovább súlyosbította a helyzetet a Görögország által bevezetett embargó 1995-ben, amely végül 20 hónapig tartott.

A kezdeti nehézségek után azonban az utóbbi években már makrogazdasági egyensúly jellemezte az országot. Habár az infláció tartósan alacsony szinten áll, komoly külföldi befektetói szándék nem jelent meg a térségben. Részben ezzel magyarázható a munkanélküliség tartósan magas szintje.

A gazdasági világválság hatására a korábban is alacsony külföldi befektetói kedv tovább csappant, valamint a kereskedelmi mérleg egyenlege is romlott. A 2010 óta tartó makrogazdasági stabilitás részben annak is köszönhető, hogy a macedón dénárt az euró árfolyamához kötötték.

Észak-Macedónia politikai és biztonságpolitikai kockázatai összességében közepesek. Egy 2015-ben kirobbant lehallgatási botrány következtében feloszlott a már 10 éve regnáló, autoriter jellegű rendszert kiépítő jobboldali kormány. Mindezért 2016 januárjában lemondott a korábbi kormányfő (Gruevski), majd júniusában előrehozott választásokat tartottak volna, azonban ez csupán decemberben valósult meg. A baloldali-kisebbségi pártok koalícióját a jobboldal 6 hónapig nem hagyta kormányt alakítani, míg végül – részben külföldi nyomásra – 2017 májusában a szocialista Zoran Zaev vezetésével alakult meg az albán kisebbségi pártokkal kötött kormánykoalíció. A Zaev vezette kormánynak célja volt az EU-tagság, amelynek egyik hátráltató tényezője volt a Görögország és Észak-Macedónia közötti névhasználati vita, mely 2019 februárban lezárult. Zoran Zaev 2020. januárjában lemondott a hivataláról, mivel zátonyra futottak az ország európai uniós csatlakozási tárgyalásai. A koronavírus-járvány miatt áprilisról júliusra halasztott választásokat ismét a Zoran Zaev vezette baloldali Macedóniai Szociáldemokrata Szövetség nyerte meg, és a legnagyobb albán kisebbségi párttal, a Demokratikus Unió az Integrációért (DUI), valamint a szintén albán kisebbségi Albánok Demokratikus Pártjával (DPA) lépett koalícióra. Az észak-macedón kormány nagy hangsúlyt fektet a gazdaság fejlesztésére. A külföldi befektetők vonzásán kívül a hazai KKV szektor megerősítése, támogatása kiemelt cél. Az infrastruktúra fejlesztésen kívül előtérbe kerülhetnek majd a környezetvédelmi és vízgazdálkodási beruházások. A projektek kiírását és megvalósulását nagyban nehezíti az önkormányzatok nehéz pénzügyi helyzete.

A gazdaság növekedési kockázatai közepesek. Az országban magas, ám folyamatosan csökken a munkanélküliség, mely 2021 első negyedében 16% volt, de a fiatalok körében még mindig extrém magas. Fejlődő európai gazdaságként egyelőre elmarad a régiós fejlődési ütemtől a gazdasági világválságot követően az átlagos 2,5%-ával, amivel divergál a fejlettebb országokhoz viszonyítva. A konvergenciához legalább 4,5%-os éves bővülés lenne szükséges a Világbank szerint, ugyanakkor 2021-ben és a következő években is csak 3,4-3,6%-os GDP növekedést várnak az elemzők, melyre azonban jelentős hatást gyakorolhat a koronavírus-járvány további alakulása, valamint az ország EU-tagsággal kapcsolatos tárgyalásai. A járvány miatt az ország gazdasága a járvány előtt tervezett 3,8%-os növekedés helyett 4,5%-kal esett vissza 2020-ban.

A monetáris politika kockázatai mérsékeltek. Az infláció alacsony, a 2008-as válságot követően átlagosan 1,5% volt, 2020-ban 1,2% volt. Az Észak-Macedón Nemzeti Bank a 2018. év elejétől folyamatosan csökkentette irányadó kamatlábat, amely 2021 júniusában 1,25%, ugyanakkor továbbra is elkötelezettek a rögzített árfolyamrendszer fenntartása mellett, a 61,5 dénár/euró devizaárfolyamot célozva. A központi bank figyelemmel kíséri a külső likviditást, a jelenlegi devizatartalékok elégségesnek tűnnek a rögzített árfolyamrendszer középtávú fenntartására, ugyanakkor a rögzített árfolyamrendszer melletti elköteleződés miatt nem nyílik lehetőség az észak-macedón fizetési eszköz exporttámogatás céljából történő leértékelésére.

Az üzleti környezet kockázatai közepesek, enyhén pozitív kilátásokkal. Az országban alacsonyak az adók (a társasági adó 10%, a sztenderd ÁFA kulcsa 18%), melyek a regionális versenytársaiknál kedvezőbbek, és mindehhez egyértelmű üzleti szabályozás társul. Ugyanakkor magas a korrupció, a bíróságok nem hatékonyak és nem függetlenek.

Az államháztartási hiány 2020-ban a GDP 8,2%-ára nőtt a bevételek alulteljesítése és 4 milliárd dollár (a GDP 9%-a) értékű válságkezelési csomag miatt, ideértve a szociális támogatásokat, a bértámogatási mechanizmusokat és az adókedvezményeket. Az adórendszer hatékonyan működik, amely mellett a kormány törekszik az adócsalások ellen folyamatosan fellépni.

Észak-Macedónia kereskedelmi hiánya 2020-ban 112,04 milliárd dénár (2,2 milliárd dollár / 1,8 milliárd euró) csökkent, a 2019. évi 125,4 milliárd dénárról. Az export éves szinten 9,8%-kal, 356,4 milliárd dénár, míg az import 9,7%-kal 468,4 milliárd dénár esett vissza 2020-ban. Az ország főbb exporttermékei a nemesfém vagy nemesfém vegyületeket tartalmazó hordozós katalizátorok, a gépjárművekben, repülőgépekben vagy hajókban használt gyújtáskábelek és egyéb vezetékek, valamint a ferronikkal voltak. Az ország főként platinafémeket és ötvözeteket, kőolajat, bitumenes ásványból nyert olajat, valamint vasból vagy ötvözetlen acélból készült, síkhengerelt termékeket importált. Németország, az Egyesült Királyság, Szerbia, Kína és Görögország voltak Észak-Macedónia fő kereskedelmi partnerei. A járvány előtt az országba érkező külföldi befektetések révén az észak-macedón kivitel folyamatos növekedése volt tapasztalható, azonban 2020-ban ezek értéke is jelentősen visszaesett a 2019. évi nettó 398,76 millió euróról, 239,8 millió euróra.

Észak-Macedónia a következő nemzetközi szervezetek tagja: Egyesült Nemzetek Szervezete, Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, Világbank, Nemzetközi Valutaalap, Világkereskedelmi Szervezet, NATO. Ezen kívül Észak-Macedónia az Európai Unióhoz való csatlakozási tárgyalásai is folyamatban vannak.

Forrás: <https://globaledge.msu.edu/countries/macedonia/government>

<https://infostart.hu/kulfold/2020/08/31/tizenkilenc-miniszterrel-allt-fel-az-uj-eszak-macedon-kormany>

<https://exim.hu/kondiciok/orszagkockazatok/orszagtajekoztatok/2800-eszak-macedonia-orszagtajekoztato/file>

<http://exporthungary.gov.hu/download/1/81/c2000/%C3%89szak-Maced%C3%B3nia.pdf>

<https://seenews.com/news/world-bank-affirms-n-macedonias-2021-gdp-growth-fcast-at-36-743902>

<https://www.intellinews.com/north-macedonia-s-jobless-rate-falls-slightly-to-16-in-1q21-212425/>

<https://www.fitchratings.com/research/sovereigns/fitch-affirms-north-macedonia-at-bb-outlook-negative-07-05-2021>

<https://www.nbrm.mk/pocetna-en.nsp>

<https://seenews.com/news/north-macedonias-2020-trade-deficit-falls-730522>

<https://seenews.com/news/fdi-inflow-into-n-macedonia-falls-40-in-2020-732983>

További hasznos gazdasági információk:

Országismertető: <http://exporthungary.gov.hu/download/1/81/c2000/%C3%89szak-Maced%C3%B3nia.pdf>

Külgazdasági kitekintés a COVID-19 pandémia vonatkozásában (2021):

http://exporthungary.gov.hu/download/3/56/c2000/%C3%89szak-Maced%C3%B3nia_20210521.pdf

CIA Factbook: https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/north-macedonia/Versenyképességi_index

A Világbank adatbázisa: <https://data.worldbank.org/country/north-macedonia?view=chart>
[Észak-Macedón Statisztikai Hivatal](#)

Gazdaságtörténet: <https://globaledge.msu.edu/countries/macedonia/economy>

Az ENSZ adatai: <http://data.un.org/en/iso/mk.html>

Gazdasági szabadság indexe: <http://www.heritage.org/index/country/macedonia>
[Összefoglaló ábrák Észak-Macedónia külkereskedelmi kapcsolatairól](#)

Általános gazdasági, ill. kivitellel kapcsolatos specifikus információk:

[EU Market Access Database](#)

Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal

1. Politikai, államközi kapcsolatok

Észak-Macedónia államává válása után kis késéssel, 1994-ben került sor az első diplomáciai kapcsolatfelvételre Magyarországgal. A magyar-észak-macedón diplomáciai kapcsolatok rendszere fejlettnek mondható, az elmúlt években számos kormányközi megállapodás és egyezmény született. 2011-ben Gazdasági Együttműködési Megállapodást kötöttünk az országgal. 2013-ban Budapesten került megrendezésre a magyar-macedón Kormányközi Gazdasági Vegyes Bizottság alakuló ülése. Az eddig megtartott három ülés során mintegy 20 kétoldalú gazdasági megállapodás lett aláírva. A magyar kormány támogatja Észak-Macedónia európai uniós tagfelvételi kérelmét.

Forrás: <http://exporthungary.gov.hu/download/1/81/c2000/%C3%89szak-Maced%C3%B3nia.pdf>

2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok

Magyar részről az elmúlt két évtizedben egy jelentős befektetés valósult meg: a Magyar Telekom 2001-es investíciója, amelyet azonban eddig nem követtek hasonlóan jelentős lépések. Bár volt példa több kisebb befektetésre, amelyek élén a Fornetti 2009. évi egymillió eurós üzemalapítása áll, a magyar befektetések jelentős részét ma is a tíz évvel ezelőtti távközlési üzlet teszi ki.

Az együttműködés perspektivikus területei: vízgazdálkodás, szennyvíz és hulladékkezelési technológiák, alternatív és megújuló energia, mezőgazdasági és élelmiszer feldolgozó technológiák, ICT, gyógyszerek, gyógyászati berendezések. További áttörést eredményezhet a kétoldalú gazdasági kapcsolatokban, amennyiben Magyarországról érkező tőkebefektetés valósulna meg Észak-Macedóniában. Az érdeklődők az ezzel kapcsolatos lehetőségeket, információkat elsősorban a helyi Invest North Macedonia befektetési ügynökségnél tudják beszerezni, de a magyar nagykövetség honlapján is számos hasznos tudnivaló szerepel.

Ezen kívül az országhatárokon átívelő vállalati együttműködés, mint szerveződési forma ágazattól függetlenül sikeres üzleti kilátásokkal kecsegtet.

Forrás: <http://exporthungary.gov.hu/download/1/81/c2000/%C3%89szak-Maced%C3%B3nia.pdf>

Az Észak-Macedóniába irányuló exportunk 2016 és 2019 között közel megduplázódott, és még 2020-ban is enyhén nőtt, 378,321 millió euróra 2019-hez képest a koronavírus-járvány okozta válság ellenére. Az import 2016-hoz képest a háromszorosára nőtt, és 2019-ről 2020-ra is jelentősen, közel két és félszeresére bővült, így elérte a 331,61 millió eurót, mely főként a gépek és szállítóeszközök behozatalának 360%-os növekedésére vezethető vissza. A gépek és szállítóeszközök importja teszi ki a teljes behozatal 82,5%-át. A kereskedelmi többletünk az import jelentős növekedése miatt 80%-kal, 46,7 millió euróra esett vissza. A teljes áruforgalom 30,8%-os erősödést követően 709,93 millió eurót tett ki, 2017-hez képest pedig megduplázódott.

A magyar-észak-macedón külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

Megnevezés	Kivitel				Behozatal				Egyenleg			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Összesen	284,72	338,233	375,279	378,321	82,633	124,11	137,604	331,608	202,09	214,12	237,675	46,712
Élelmiszer, ital, dohány	7,895	8,045	11,669	11,902	7,056	10,42	9,844	11,667	0,839	-2,375	1,825	0,235
Nyersanyagok	1,189	1,023	1,190	1,077	2,809	2,756	3,417	2,290	-1,62	-1,734	-2,227	-1,213
Energiahordozók	1,333	1,706	2,088	1,536	n.a.	n.a.	0,020	0,000	1,333	1,706	2,068	1,536
Feldolgozott termékek	159,325	183,213	186,112	188,729	36,876	50,766	49,287	44,019	122,45	132,447	136,825	144,711
Gépek, szállítóeszközök	114,982	144,246	174,220	175,077	35,892	60,17	75,036	273,633	79,09	84,076	99,184	-98,556
Forrás: KSH												

2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-balkáni Tagozatának szerepe a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-balkáni Tagozata 2012. július 3-án alakult meg, jelenleg 90 tagja van. Az elnöki tisztséget Galambos Attila, a Communautrade Europe Kft. ügyvezető igazgatója tölti be. A szervezet célja a térség iránt – Albánia, Bosznia-Hercegovina, Észak-Macedónia, Montenegró, Koszovó, Szerbia – érdeklődő hazai cégek piacra jutásának elősegítése. A Tagozat kiemelt feladata az üzleti lehetőségek bővítése, melynek érdekében üzletember-találkozókat, tájékoztató fórumokat, üzleti delegációkat szervez, és információkkal segíti a cégeket. A Tagozat tagvállalatai havonta elektronikus hírlevélből értesülhetnek a térséget érintő aktuális gazdasági, politikai, társadalmi hírekről. A Tagozat támogatja továbbá tagjait a partnerországok vásárain és kiállításain való részvételben, együttműködik a partnerországok területi és országos kamarai szervezeteivel, valamint az ott működő hazai kereskedelmi szervezetekkel, képviselőkkel. A Tagozat tagja lehet bármely, Magyarországon bejegyzett, kamarai regisztrációval rendelkező jogi személy, szakmai szövetség, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, vagy a Magyar Ügyvédi Kamara tagja, aki a Tagozat honlapján is megtalálható kitöltött és aláírt belépési nyilatkozatát a tagozat koordinátora részére megküldi. A belépéshez kapcsolódó további feltételekről a [Jelentkezés a Tagozatba](#) linken tájékozódhatnak az érdeklődők.

Elérhetőség: [MKIK Nyugat - balkáni Tagozat](#)

Elnök: Galambos Attila

Koordinátor: Szekeres Anna

E-mail: nybalkani.tagozat@mkik.hu

Tel: (1) 474-5142

Együttműködési megállapodások, fontosabb események

- MKIK - Macedón Gazdasági Kamara (2013)
- MKIK - Macedón Kamarák Szövetsége (2015)
- Magyar-macedón gazdasági fórum és üzletember-találkozó, Budapest, 2015. december 16.

Az észak-macedón jogrendszer egyre inkább az európai uniós standardokhoz igazodik, harmóniában az integrációs törekvésekkel. Az észak-macedón kormányok általában igyekeznek könnyítéseket és támogatásokat adni a külföldi illetőségű gazdasági szereplőknek, a működő tőke, és általánosságban a külkereskedelem ösztönzésére. Az elfogadott törvények nem tesznek különbséget belföldi és külföldi befektetők között. A kormány számos ösztönzőt vezetett be a külföldi befektetők kedv élénkítése céljából. A korábbi években problémát jelentett a magas szintű korrupció, a kapacitáshiánnyal és nem hatékony kommunikációs gyakorlattal bíró állami bürokratikus szervek és a jogszabályok végrehajtásának elégtelensége, de az észak-macedón kormány elkötelezett a rendszer megreformálása iránt.

Forrás: <http://exporthungary.gov.hu/download/1/81/c2000/%C3%89szak-Maced%C3%B3nia.pdf>

1. Magyar export Észak-Macedóniába

Észak-Macedóniában a külkereskedelmet a Külkereskedelmi Törvény szabályozza. A szabad árumozgás Magyarországhoz hasonlóan biztosított, azonban bizonyos termékcsoporthoz kötelező engedélyt kérni. Engedélyköteles termékek többek között a katonai és rendőrségi eszközök, fegyverek és lőszer, nemesfémek, a gyógyszeriparban használatos összetevők stb.

A vámszabályok általában az importált árukra vonatkoznak. Az átlag vámtarifa 7% alatti. A vámilleték 0-30% között van, kivéve bizonyos élelmiszeri cikkeket, amelyeknél ez akár 60%. A maximális vámtarifa, 60%, a gyümölcs és a zöldség, gabona, alkoholos, alkoholmentes italokra és dohányárura érvényes. A vám 0%-os a textiliparban feldolgozandó anyagokra. Különböző luxustárgyak behozatala (bor, sör, cigaretta fajták, ásványi olajok, dohány) fogyasztási adóval is terhelt. Bizonyos termékfajták minőségi ellenőrzésen is átesnek a vámhivatal mellett működő piaci felügyelőségi hivatalnokok által. Ebbe a kategóriába tartoznak a mezőgazdasági termékek legnagyobb része, a gépkocsik és elektromos termékek vagy alkatrészek, ugyanis amennyiben nem felelnek meg a követelményeknek, károsak lehetnek az egészségre. Bizonyos termékeknek át kell esniük egészségügyi, növény- vagy állategészségügyi vizsgálaton. Külön előírások esetén kérjük felvenni a kapcsolatot a Hivatal képviselőjével. A vámtarifákról további információ itt szerezhető be az észak-macedón Vámhivatal honlapján <http://www.customs.gov.mk/index.php/en/>.

A külkereskedelmi ügylet lebonyolítása során általában készpénz vagy átutalás a jellemző. A nagyobb importőrök rendszerint rövid lejáratú, azaz két-három hónapos fizetési halasztást kérnek a megrendeléskor, éppen ezért a szerződés megkötésekor pontosan definiálni kell az átutalási napok számát.

Az eladás, értékesítés gyakorlata megegyezik a Magyarországon ismert technikákkal. Az észak-macedóniai vásárokon való megjelenés hatékony marketingkommunikációs eszköz lehet a magyar vállalkozók számára. Az átláthatóság és hozzáférhetőség elveinek mind szélesebb körű érvényesítésével a kormány a gazdasági szervezetek számára lehetővé teszi, hogy hozzáférhessenek a potenciális üzleti partnereik alapvető, pontos adataihoz. A Központi Nyilvántartás könnyen hozzáférhető adatbázist működtet a cégekről, amely összeköttetésben áll az Európai Üzleti Nyilvántartással ([European Business Register](#)). A cégek pontos azonosítása egy bejegyzési szám alapján lehetséges, a cég fő tevékenységének meghatározása és kódja alapján (a tevékenységi körök nemzeti osztályzásának

megfelelően), a nyilvántartott cég szervezési formájának kódja, a sajátos adószám, és a bejegyzett cég által kiválasztott bankszámla alapján lehetséges.

Észak-Macedóniában a leggyakrabban alkalmazott szállítási mód a közúti, illetve a vasúti szállítás. A magyar exportőröknek javasolt nagyobb helyi vagy helyi tapasztalatokkal rendelkező magyar szállítmányozó cég kiválasztása pl. A&M, Eurosped.

Ha címkézni kell az árut, akkor a címkén fel kell tüntetni a termék nevét, a gyártó, vagy az importőr teljes címét, nettó súlyt/mennyiséget, összetevőket, tárolás módját, és vásárlói figyelmeztetéseket. Technikailag bonyolultabb termékeknél a használati utasítást, a gyártói figyelmeztetést, az engedélyszámokat, a garancia adatait, a jótállás időtartamát, és más fontos adatokat is mellékelni kell. A címkét, és egyéb információkat a vámkezelés előtt, macedón nyelven kell feltüntetni, illetve mellékelni.

Forrás: <http://exporthungary.gov.hu/download/1/81/c2000/%C3%89szak-Maced%C3%B3nia.pdf>

2. Import Észak-Macedóniából

Az Észak-Macedóniából való kivitel szabad és a legtöbb esetben költségmentes. Egyes termékek kiviteléhez azonban az illetékes hatóság által kiállított engedély szükséges. A kivitelhez szükséges alapidokumentumok: csomagolási lista, az útlevél másolata és az eredeti felmutatása, kereskedelmi számla, származási igazolás, fuvarlevél, vámbehozatali dokumentum (SAD) kitöltése. A „Határozat az import- és exportáruk osztályozásáról” című dokumentum tartalmazza a tiltólistás, valamint a feltételesen ki- és behozható áruk listáját. Az engedélyeztetési eljárás egyablakos rendszerben történik. Az EXIM nevű elektronikus rendszer 16 különböző intézményt köt össze és az adminisztratív terhek jelentős csökkenéséhez járult hozzá.

Forrás: <http://www.customs.gov.mk/index.php/en/e-carina-2/exim-en>

A következő intézmények irányítják a kereskedelempolitikát:

- [Gazdasági Minisztérium](#)
- [Vámhivatal](#)

3. Vállalatalapítás

A Világbank (VB) „DoingBusiness” adatbázisa szerint Észak-Macedónia 2020-ban régióján belül az első helyen áll az aggregált adatok alapján, ami az új vállalkozás elindítását és általában az üzletkötés gördülékenységét méri az adott országban. Az ország 2020-ban a 17. helyre esett vissza a 2019. évi 10. helyről a vállalatalapítás egyszerűsége tekintetében.

Forrás: <https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/north-macedonia>

A letölthető teljes jelentésben minden alfejezetnél részletes példák találhatók, melyek egy-egy cég adatain keresztül mutatják be a folyamatokat konkrét megnevezésekkel.

Észak-Macedóniában egyablakos vállalatalapítási rendszer van érvényben. A kezdeményezés célja az adminisztrációs terhek jelentős mértékű egyszerűsítése volt. Ily módon a cégalapítás négy munkaóra alatt elvégezhető, a vállalkozónak csupán egy intézményhez kell bemennie és ott egy alkalmazottal kell tárgyalnia. A cégiratok és egyéb dokumentumok hitelesítése után már csak a Központi Nyilvántartást kell felkeresni. Ennek szkopjei központja mellett az országban 31 regionális tagirodája is van, ahol a cég bejegyzése elvégezhető. A Központi Nyilvántartás új szolgáltatásának köszönhetően a cégbejegyzés már online úton, az illetékes szervek személyes felkeresése nélkül is elvégezhető.

Forrás: https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/north-macedonia#DB_sb

Külföldi tulajdonú cég alapítása legtöbbször korlátolt felelősségű társaság (DOO) vagy részvénytársaság (AD) formájában történik.

Azon cégeknek, amelyek áfa hatálya alá tartozó árukereskedelemmel vagy szolgáltatásokkal foglalkoznak, illetve 1 millió macedón dénár értéknél nagyobb éves áruforgalmat bonyolítanak le, bejelentési kötelezettségük van az áfa-fizetési nyilvántartás felé. A szükséges dokumentumokról részletes felvilágosítás az [Állami Adóhivatal](#) honlapján érhető el.

További hasznos információk:

[Export Hungary – Észak-Macedónia](#)

[A Világbank és a Nemzetközi Pénzügyi Társaság „Doing Business” adatbázisa](#)

[DTIDZ, A technológiai ipar fejlesztési területei](#)

[Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank \(EBRD\)](#)

4. Egyéb

Észak-Macedóniában jelenleg nincsenek megszorítások magyar állampolgárok számára ingatlanvásárlás esetében, viszont ajánlott a tranzakciót független ügyvéd jelenlétében végrehajtani, aki ellenőrizni tudja, hogy minden az előírásoknak megfelelően történik-e és az ingatlant nem terheli jelzálog stb. A vásárlást közjegyző hitelesíti. Az ingatlan összegének 2-4%-át a vásárló köteles adóként befizetni az illetékes önkormányzat számlájára. Az ingatlanvásárlás teljes időtartama, annak minden adminisztratív vonatkozásával együtt átlagosan 29 nap alatt elvégezhető. Külföldi állampolgárok számára nemcsak magánházak és apartmanok vásárlása engedélyezett, hanem építési telkeket is bérelhetnek (99 éves időszakra) vagy vásárolhatnak nyilvános árverésen.

Forrás: <http://www.globalpropertyguide.com/Europe/Macedonia/Buying-Guide>

Részletes információk az ingatlanvásárlásról a [Világbank és a Nemzetközi Pénzügyi Társaság „Doing Business” adatbázisában](#) találhatók.

A szerzői jog védelme 1996 óta szabályozott Észak-Macedóniában. Ennek ellenére az európai uniós normákhoz való igazodás további jogszabályalkotást tesz szükségessé a közeli jövőben. 2010 szeptembere óta Észak-Macedónia szerzői jogvédelmi törvénye teljes mértékben tükrözi az európai uniós normákat. A jogszabály nemcsak a szerzők és előadók jogait, hanem a film- és előadóművészek, valamint a rádiós- és televíziós szervezetek jogait is védi. A szöveg értelmében a szerzői jogok megsértője akár öt éves szabadságvesztéssel is büntethető.

Forrás: <https://www.culturalpolicies.net/database/search-by-country/country-profile/category/?id=24&g1=4>

A szigorú szabályozás ellenére mégis előfordul az utcán fekete-, vagy kalóztermékek árusítása. A törvényi szabályozás gyakorlati megvalósítására éppen ezért megvalósíthatósági stratégiát dolgoztak ki 2011-ben, mely az [Iparjogvédelmi Hivatal](#) honlapjáról tölthető le.

További hasznos jogi információk:

[A Világbank és a Nemzetközi Pénzügyi Társaság „Doing Business” adatbázisa](#)

[Library of Congress](#)

[Leaxdin.nl, globális jogi kalauz](#)

1. EXIM országkockázati besorolás

Az Eximbank országkockázati besorolása és a biztosíthatósági szabályok szerint Észak-Macedónia a 4-es országkockázati kategóriába esik. Két éves vagy két éven túli törlesztési futamidejű ügyletek vonatkozásában a legtöbb kockázati típusban biztosítható, kivéve projektekre. (A projekt kockázati típus pontos meghatározása a következő: „olyan üzletileg elkülöníthető beruházás, amelynél a tulajdonosok és a külső finanszírozók a befektetett tőkéjük megtérülését, illetve a hitel visszafizetését az adott beruházás pénzáramlásától várják”).

Forrás: <https://exim.hu/kondiciok/orszagkockazatok/exim-altal-minositett-orszagok-listaja>

2. Helyi fejlesztési bank

Development Bank of North Macedonia JSC Skopje

Észak-Macedónia Fejlesztési Bankja 1998-ban jött létre, fő célja pénzügyi eszközöket biztosítani a macedón gazdaság, infrastruktúra, export, KKV-k, környezetvédelem fejlesztéséhez.

3. Helyi befektetésösztönzési szervezetek

Regionális Együttműködési Szervezet ([Regional Cooperation Council](#))

Külföldi Befektetések Ügynöksége ([Agency for Foreign Investments and Export Promotion of the Republic of North Macedonia](#))

4. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat

Macedón Gazdasági Kamara – [Economic Chamber of Macedonia](#)

Cím: Str. Dimitrie Chupovski 13, Skopje, Macedonia

Telefon: +389 2 324 4000

E-mail: ic@mchamber.mk

Macedón Kamarák Szövetsége - [Macedonian Chambers of Commerce, MCC](#)

Cím: 1000 Skopje, Str. Crvena Skopska Opstina no.10

Telefon: +389 2 309 1440

E-mail: info@chamber.mk

5. Tenderlehetőségek

Az észak-macedón állam a Gazdasági Minisztérium portálján keresztül naprakész információkkal szolgál a pályázható állami tenderekről:

<http://www.economy.gov.mk/docs/nabavki>

A tenderlehetőségeket aggregáltan tartalmazó weboldalak jellemzően fizetősek és regisztrációhoz kötöttek, például:

<https://www.globaltenders.com/tenders-macedonia.php>

<https://www.dgmarket.com/tenders/list.do?sub=tenders-in-Macedonia&locationISO=mk>

Praktikus információk

1. Nagykövetségek és konzuli hivatalok

Magyarország Nagykövetsége, Észak-Macedónia

Rendkívüli és meghatalmazott nagykövet: Dr. Dux László

Külgazdasági attasé: Harasztia Szandra – 2021 augusztusától (e-mail: szharasztia@mfa.gov.hu)

Nagykövetség címe: 1000 Szkopje, Ul. Mirka Ginova br. 27

Telefonszám: +389 2 309 2066

E-mail: mission.skp@mfa.gov.hu

Észak-Macedónia Nagykövetsége, Magyarország

Rendkívüli és meghatalmazott nagykövet: Goran Stevchevski

Nagykövetség címe: 1062 Budapest, Andrássy út 130. I. em. 1-2.

Telefonszám: +361 336-0510

E-mail: budapest@mfa.gov.mk

2. Beutazási feltételek

Magyar állampolgárok érvényes útlevél vagy érvényes kártya típusú személyazonosító igazolvány birtokában, vízummentesen léphetnek be és 90 napig tartózkodhatnak az Észak-macedón Köztársaság területén. Az észak-macedón határrendészet hivatalos előírások szerint a belépéstől számított 6 hónapos érvényességet ír elő az útiokmányok esetében. A határátlépés feltételei között szerepel az érvényes úti okmány megléte és az utazáshoz elegendő pénzösszeg. A személy-és tehergépjárművek határon történő belépésénél és kilépésénél fokozottan ellenőrzik az észak-macedón határellenőrzési szervek a gépjárművek forgalmi engedélyét és a biztosítás meglétét /nemzetközi zöld kártyát/. Amennyiben a járművezető nem rendelkezik zöld kártyával, vagy az nem érvényes Észak-Macedónia területére, a határátlépéskor 40,- € (legfeljebb 14 napra érvényes) értékű biztosítást kötelező váltani. Amennyiben a forgalmi engedélyben feltüntetett személy nem tartózkodik a gépjárműben, úgy a gépjármű vezetője rendelkezni köteles a magyar jogszabályok által is megkövetelt, erre az esetre szóló közokiratba, vagy teljes hatályú magánokiratba foglalt átengedési nyilatkozattal az üzembentartótól. Kiutazás előtt javasolt a teljes körű, egészségügyi szolgáltatásokra is kiterjedő utasbiztosítás megkötése. Az észak-macedón hatóságok szigorúan szabályozzák az országba behozható készpénz mennyiségét, aminek összértéke személyenként nem haladhatja meg a 10 ezer EUR-t. A készpénzre vonatkozó behozatali vámszabályok megsértése súlyos szankciót vonhat maga után, ami akár a bejelentés nélkül szállított készpénz teljes lefoglalását is jelentheti. Az euró árfolyama kötött, hozzávetőleg 1 EUR = 61.8 macedón dénár (MKD). Az észak-macedóniai munkavállaláshoz munkavállalási engedély szükséges, amelyet az országba történő beutazás előtt a budapesti észak-macedón nagykövetségen lehet beszerezni. A feltételekről ugyanitt lehet tájékoztatást kapni. A bejelentési kötelezettséget illetően fontos, hogy megérkezését követően 24 órán belül regisztráltassa magát a város/település szerinti helyi rendőrségen, abban az esetben, ha nem szállodában tartózkodik (a szállodák automatikusan nyilvántartásba veszik a külföldi vendégeket). A regisztráció elmulasztása extrém esetekben bírságot, őrizetbe vételt, illetve kiutasítást vonhat maga után. Háziállatok életvitelszerű észak-macedóniai behozataláról a [Sector for border veterinary inspection Food and Veterinary Agency](#) további felvilágosítást tud nyújtani.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?eszak-macedonia>

3. Egészségügyi helyzet

Az állami közegészségügyi rendszer minősége jóval alacsonyabb a magyarországi intézmények színvonalánál, ugyanakkor elterjedtek a magánkórházak és magas színvonalú magánrendelők. Ennek megfelelően kiutazás előtt javasolt a teljes körű, egészségügyi szolgáltatásokra is kiterjedő utasbiztosítás megkötése. Allergiában, illetve cukorbetegségben érintett utazók esetében javasolt a speciális gyógyszeres készítmények utazás előtti beszerzése. Az ország higiénés helyzete a magyarországi szintnél – főként vidéki környezetben - jellemzően alacsonyabb. Egyre súlyosabb gondot jelent a nagyobb városok romló légszennyezettsége, ami jellemzően Szkopjét, Kumanovo és Tetovo városokat érinti és a fűtési szezon csúcsán (január-február) kulminál. A csapvíz fogyasztása nem javasolt, a boltokban azonban kiváló minőségű ásványvíz kapható.

Korábbi évben az országban felbukkantak különböző, súlyos vírusos fertőzések (Hantavírus, kanyaró), azonban jelenleg nincs járványhelyzet az országban.

Az Egészségügyi Világszervezet [honlapján](#) az egyes országokra vonatkozó vírus-tájékoztatóját találja. Oltások és vírusos megbetegedések tekintetében kérjük, tájékozódjanak az Országos Epidemiológiai Központ Nemzetközi Utazás-egészségügyi és Oltóközpontjának [honlapján](#).

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?eszak-macedonia#d>

Hasznos lehet ezen felül az [Egészségügyi Világszervezet](#) munkacsoportja által készített, az észak-macedón egészségügyi rendszerről statisztikákat és leíró elemzéseket közlő honlapjának megtekintése is.

4. Közbiztonság

Észak-Macedónia Koszovóval határos nyugati, észak-nyugati része: Skopska Crna Gora hegyvidék Kumanovo és Szkopje közötti régió, valamint a Tetovo-tól északra elhelyezkedő, Shar röghegység által határolt tájegység az utazás és ott tartózkodás szempontjából "II. Fokozott biztonsági kockázatot rejtő országok és térségek" kategóriába tartozik.

Javasoljuk, hogy a beutazók regisztráltassák tartózkodásukat a konzuli szolgálat honlapján található [„Regisztráció konzuli védelemhez”](#) online bejelentkezési rendszeren keresztül. Beutazás előtt ajánlott mindenre kiterjedő utas- és balesetbiztosítás megkötése.

A migráció miatti észak-macedóniai válsághelyzet még életben van, de az továbbra is csak a migránsok által használt zöld határ térségében érvényes. A turisták és a közúti forgalom által érintett útvonalakon a közlekedés, határátlépés zavartalan.

Munkaidőn kívül, kizárólag magyar nyelven hívható nagykövetségi ügyeleti szám: +389-71-386-096.

Mindazonáltal az Észak-Macedóniába belépő és itt tartózkodó magyaroknak alapos körültekintést, nem biztonságos helyszínek vonatkozásában mozgáskorlátozást, az etnikai eskalációs lehetőséggel párhuzamosan politikai/vallási (muszlim) események és tömegrendezvények látogatásának mellőzését javasoljuk.

A Görögországba történő autópályás (E-75) tranzitforgalom biztonságos, tehát nem szükséges Észak-Macedóniát elkerülni a Görögországba közúton utazóknak.

A folyamatosan változó, feszült belpolitikai helyzet miatt továbbra is várhatók spontán és szervezeten kialakuló tüntetések, melyeket javasolt elkerülni. A fővárosban közbiztonsági szempontból kiemelt figyelmet érdemel az óváros (Čaršija) és a mellette lévő piac (Bitpazar) amely a nap szinte valamennyi szakában igen zsúfolt, így jó terepet biztosít a zsebtolvajoknak.

Tekintettel arra, hogy Észak-Macedónia lakosságának egy része albán nemzetiségű, külön felhívjuk az országba látogatók figyelmét az iszlám kulturális és vallási objektumok tiszteletére, a vallási, étkezési és egyéb szokások betartására.

További, vészhelyzetekben, segítségkérésre használható helyi telefonszámok: Rendőrség 192, Tűzoltóság 193, Mentők 194, AMSM (Macedón Autó-Motor-Klub diszpécser szolgálat, autómentés/szállítás): 196.

Súlyosabb katasztrófa-helyzetek, természeti csapások (pl. árvíz, havazás, földrengés) kezelésére kormányzati „[Krizisközpont](#)” nyílt Szkopjében.

5. Infrastruktúra, közlekedés

Az országban viszonylag jól kialakított, megfelelő minőségű úthálózat húzódik észak-dél, illetve kelet-nyugat irányban. Az észak-déli tranzitútvonal viszont jó minőségűnek értékelhető, bár egyes szakaszain elmarad a nemzetközi szabványoktól.

Az észak-macedóniai autópálya-kezelő cég részletes, angol nyelven is elérhető, továbbá, interaktív térképekkel és tájékoztatókkal kiegészített webtartalmakkal segíti a külföldi beutazók Észak-Macedónián belüli közlekedését.

AZ E-75-ös és más [autópályákat szegélyező benzinkutak, parkolók, szállodák, pihenőhelyek – továbbá - fizetőkapuk](#) elhelyezkedési térképe a linkre kattintva olvasható. [A közúti közlekedést érintő útfelújítások, karbantartások, lezárások](#) honlapja angol nyelven is elérhető.

A [közúti közlekedést érintő napi információk](#), figyelmeztetések, útviszonyok, munkavégzések, autómentés (tel:196) csak macedón nyelven érhetők el.

Az [észak-macedóniai fizetőkapuk fizetési módjai](#): bankkártya, illetve készpénz (ezen belül is macedón dénár és euró) elfogadott. Az eurós fizetés esetenként a kerekítés miatt drágább lehet. Egyes érmefajták, pl. kis összegű eurócent nem elfogadottak. Szintén nem lehet forinttal, vagy más valutával fizetni.

Az Észak-macedón Köztársaságban csak a fizetőkapuknál lehet kifizetni az aktuális úthasználati díjat, matricás rendszer jelenleg nincs.

A [közutakon elhelyezett kamerák élőképei](#) további hasznos segítséget nyújthatnak az utazás vagy annak tervezése során.

Észak-Macedónia vasúthálózata mintegy 900 km hosszú. A vasúttársaság állami tulajdonban van. A [Nemzetközi buszpályaudvarról](#) naponta indulnak járatok Belgrádba, ahonnan egyszerűen el lehet jutni a magyar fővárosba is.

6. Repülőterek

Nemzetközi repülőterek:

[Skopje International Airport](#) (SKP) és [Ohrid St. Paul the Apostle Airport](#) (OHD)

7. Banki szolgáltatások elérhetősége

Észak-Macedónia bankrendszere kétszintű. A Macedón Nemzeti Bank a bankrendszer általános likviditásáért, valamint a helyi valuta, a macedón dénár stabilitásáért felel. Ezeken túl a devizatartalékokat is kezeli, szabályozza a fizetési rendszert és a monetáris politika végrehajtását.

Az országban jelenleg 15 kereskedelmi bank működik: Capital Bank AD Skopje, Centralna Kooperativna Banka, Eurostandard Bank, Halkbank, Komercijalna Banka, Macedonian Bank for Development Promotion, NLB Banka AD Skopje, Ohridska Banka, Procredit Bank, Silk Road Bank AD Skopje, Sparkasse Bank, Stopanska Banka (Bitola és Szkopje), TTK Banka, Univerzalna Investiciona Banka.

Forrás: <https://thebanks.eu/banks-by-country/Macedonia>

A dénár a helyi fizetőeszköz. Hitelkártyával való fizetésre általában csak nagy készpénzforgalommal bíró üzletekben és szolgáltatóegységekben van lehetőség, ezért ajánlatos elegendő készpénzt magunknál tartani. Bankautomatákat főként a fővárosban és regionális központokban találunk, míg pénzváltóhelyeket minden nagyobb városban.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?eszak-macedonia>

A folyószámla-nyitás általában nem jár költséggel és egy munkanap alatt kivitelezhető. A számlanyitáshoz szükséges dokumentumok banktól függően változhatnak.

További információk:

Az Észak-Macedón Központi Bank honlapja: <http://www.nbrm.mk/pocetna-en.nsp>

Macedón Bankok Szövetsége: <https://mba.mk/w/>

8. Egyéb

Észak-Macedónia telefonos országhívószáma: 389. Szkopje körzetszáma: 2.

A hivatalok hétfőtől péntekig általában 8-16 óra vagy 9-17 óra között állnak az ügyfelek rendelkezésére. Vannak olyan bankok is, amelyek egyes napokon 20 óráig is nyitva tartanak. Az üzletek nyitvatartási ideje termékkínálattól függően változó, de nagy általánosságban elmondható, hogy a nagyobb élelmiszerüzletek és a turisztikai szolgáltató egységek minden nap nyitva tartanak.

Forrás: <https://www.lonelyplanet.com/north-macedonia/skopje/practical-information/directory/opening-hours/a/nar/6dd69201-8471-441e-8064-f93a5a67ad0d/360132>

1. Üzleti etikett, tárgyalási szokások

Az üzletemberek általában beszélnek angolul, a középkorúak pedig a délszláv nyelvek bármelyikét is. Délies mentalitásuknak köszönhetően vendégszeretők, barátkozóak, nyitottak. A tárgyalások hosszadalmasak, gyakran kötik össze az étkezésekkel. Tárgyaláskor tabu témának számít a balkáni háború, az etnikai, vallási különbségek. Észak-Macedóniában a személyes kapcsolatok nagyon fontosak. Az ajándékozás elfogadott szokás.

Forrás: <http://exporthungary.gov.hu/download/1/81/c2000/%C3%89szak-Maced%C3%B3nia.pdf>

2. Fontosabb ünnepek

A munkaszüneti napok listája a következő linken érhető el:

Angolul: https://en.wikipedia.org/wiki/Public_holidays_in_North_Macedonia

Nemzeti ünnep: augusztus 2. (köztársaság ünnepe); szeptember 8. (függetlenség napja)

3. Vallás, vallási szokások

Észak-Macedónia mai lakosságának többsége ortodox keresztény, az IPSOS MORI 2011-es felmérése szerint 69,6%-uk. Jelentős a muszlim kisebbség számaránya is (28,6%), emellett római katolikusnak vallotta magát a lakosság 0,4%-a.

Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_North_Macedonia

Észak-Macedóniának nincs államvallása, az ország alaptörvénye garantálja a vallási szabadságot. Az alkotmány 2001-es kiegészítése öt nagyobb vallási csoportot nevez meg: a macedón ortodox keresztényeket (Macedonian Orthodox Church, MOC), a macedón iszlám közösséget (Islamic Community of Macedonia, ICM), a római katolikusokat, a zsidókat és a metodistákat.

A vallási élet jórészt templomokban vagy mecsetekben zajlik. A legfontosabb ünnepek a keresztények számára a karácsony és a húsvét, a muszlimok számára pedig a Ramadán és a Kurban Bayram. A máig is őrzött hagyományok közül a máglyakészítés és az éneklés bír nagy jelentőséggel karácsonykor. Vízkeresztkor egy keresztet dobnak vízbe, melytől az új esztendő megáldását remélik.

Forrás: <http://www.everyculture.com/Ja-Ma/Macedonia.html>

4. Történelmi áttekintés

A mai Észak-Macedónia a hasonló nevű történelmi állam nyugati részét képezi. A történelmi állam római megszállás alá került i.e. 148-ban és területén provincia alakult.

III. Alexandrosz, magyarosan III. Sándor, Nagy Sándor (i. e. 356. július 20. és július 30. között – Babilon, i. e. 323. június 10.) az ókor egyik emblematisztikus figurája, Makedónia királya, általános vélekedés szerint kiváló hadvezér volt. Atyja, II. Philipposz nyomdokain haladva hatalmát a Peloponnésztől az indiai szubkontinensig terjesztette ki, elfoglalva az akkor ismert világ nagy részét. Rövid, de eredményes uralkodása a klasszikus ókori történelem és kultúra egy új korszakának, a hellenizmusnak a kezdetét jelentette. Alexandrosz volt Napóleon koráig a világtörténelem leghíresebb hadvezére, de ismertsége ma is nagyon nagy, s a hadvezetés második legnagyobb ikonja. Alexandroszról a mai Észak-Macedóniában sajátos kép él. A délszláv macedónok magukat előszeretettel azonosítják Alexandrosz makedón népével. Ez nem felel meg a valóságnak, mert az igazi makedónok a

görögökkel rokon népcsoport volt, a mostani macedón nép, amely ugyan nyelvben makedoncinak mondja magát, de nyelvi és más szempontok miatt a bolgárokhoz áll közel, nem leszármazottja az ókori makedónoknak. Görögország és Macedónia között emiatt többször pattanásig feszültek az ellentétek.

Amikor a római birodalom 395-ben kettészakadt, a terület bizánci fennhatóság alá került a következő évszázadokra. A térség feletti ellenőrzést a törökök vették magukhoz 1371-ben, akik hatalmi pozícióikat a következő ötszáz évben meg is tartották, egészen 1913-ig. A balkáni nemzetállamok területszerzési törekvései a 19. században a térséget is elérték. A török-orosz háborúnak végét vető 1878-as San Stefano-i béke értelmében Észak-Macedónia egy részét a törökök átadták Bulgáriának. Az 1913-as második balkán háborúban azonban Bulgária a területeket a szerbeknek kényszerül átadni.

1918-ban, mivel Szerbia unióba lépett Horvátországgal, Szlovéniával és Montenegróval, az annektált területek is a Királyság, majd 1929-től Jugoszlávia részei lettek. A második világháború után Josip Broz Tito vezetésével kommunista köztársaságként szervezték át Jugoszláviát. Tito pánszláv értékrendje Észak-Macedóniát önálló államként ismerte el, amely a kulturális élet fellendülését eredményezte.

Észak-Macedónia 1991. szeptember 8-án nyilvánította ki függetlenségét Jugoszláviától. Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) 1993-ban vette fel az államot országjegyzékébe Egykori Jugoszláv Macedón Köztársaság (FYROM) néven. Görögország a kezdetektől fogva ellenezte Észak-Macedónia önálló nemzetállamként való elismerését, mivel az államosodást a hasonló nevű görög tartomány elfoglalásának első lépéseként értékelték. Ezért 1995-ben kereskedelmi embargót indítottak az ország ellen, amely 20 hónapig tartott.

A terület etnikai konfliktusoktól nem mentes. 2001-ben az albán kisebbség – amely szélesebb körű autonómia kivívását tűzte ki célul – fegyveres felkelést hajtott végre, amely hathónapos állóháborúvá fajult. A béketárgyalások a NATO-csapatok országba engedésével zárultak, valamint az albán etnikai kisebbség szélesebb körű autonómiát kapott. 2001 óta az albán az ország második hivatalos nyelve.

Forrás:

[https://hu.wikipedia.org/wiki/III. Alexandrosz maked%C3%B3n kir%C3%A1ly](https://hu.wikipedia.org/wiki/III._Alexandrosz_maked%C3%B3n_kir%C3%A1ly)

<https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/north-macedonia/>

https://en.wikipedia.org/wiki/North_Macedonia

https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_North_Macedonia

További hasznos információk az ország történelméről:

http://eudocs.lib.byu.edu/index.php/History_of_Macedonia:_Primary_Documents

Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_North_Macedonia

Historyofmacedonia.org, történelmi weboldal: <http://www.historyofmacedonia.org/>

Michigan Állami Egyetem weboldala: <https://globaleedge.msu.edu/countries/macedonia>

Onthisday.com, történelmi weboldal: <https://www.onthisday.com/countries/north-macedonia>

5. További hasznos információk

Az ország földrajzáról:

Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_North_Macedonia

Online Világatlasz: <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/europe/mk.htm>

Az ország politikájáról:

Észak-macedón Köztársaság weboldala: <http://www.vlada.mk/?language=en-gb>

A BBC weboldala: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-17550407>

Balkaninsight.com, online hírportál a Balkánról:

<http://www.balkaninsight.com/en/page/macedonia-home>

Economist, online hírportál: <http://www.economist.com/topics/macedonia>

Az ország kultúrájáról:

Nemzetközi üzleti kultúrák: <http://businessculture.org/southern-europe/former-yugoslav-republic-of-macedonia-fyrom/meeting-etiquette-in-fyrom/>

Kultúra, szokások:

https://en.wikipedia.org/wiki/Culture_of_North_Macedonia

<http://whc.unesco.org/en/statesparties/mk>

Macedón kifejezések gyűjteménye, angol kiejtéssel:

<http://www.omniglot.com/language/phrases/macedonian.php>

Az ország minisztériumairól:

Kormányzati portál: <http://www.vlada.mk/?language=en-gb>

Észak-Macedónia Külügyminisztériuma: <https://www.mfa.gov.mk/en/>

Észak-Macedónia Belügyminisztériuma: <http://www.mvr.gov.mk/>

Egyéb minisztériumok elérhetősége: <http://vlada.mk/?q=node/13708&ln=en-gb#>

Angol nyelvű napilapok:

Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_newspapers_in_North_Macedonia

Macedón Információs Ügynökség - [Macedonian Information Agency](#)

Szkopje:

Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Skopje>

A város hivatalos honlapja: <http://www.skopje.gov.mk/en/>

Kézirat lezárva: 2021. július

További információ:

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nemzetközi Igazgatóság

Telefon: + 36 1 474 5142

E-mail: intdept@mkik.hu